

NIEMOŻNY (23) ai

niemożny (21), **niemożen** (2).

W pisowni łącznej (13), *w rozłącznej* (10).

e oraz o jasne.

sg m N niemożny (4). ◇ A niemożn(e)go (4). ◇ f N niemożnã (11). ◇ n N (*praed*) niemożno (1).

◇ G niemożn(e)go (1). ◇ pl N m pers niemożni (1). ◇ G niemożnych (1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII w.*

1. *Słaby, bez mocy; impotens Vulg, PolAnt; impossibilis Vulg (10)*: *LubPs ccv*; Ani łądzą/ áni bronią fwey krzywdy/ iáko nie możni *BudBib Bar 5[6]/53*.

cum inf (2): żeby niemożna była ręká twoiá woyną podbić złoŃniki [práwiedliwym *Leop Sap 12/9*, *Sap 11/18*.

a. *Nie mający znaczenia politycznego lub społecznego (6)*: W Inflanćiech nam też Rigá ták ínádnie odpádnie/ Gdyż Pan niemożny będzie przydzie im to ínádnie. *MycPrz I [C]2*; á oni [*książęta pruski i pomorscy*] łácnó by nas odstápiłi/ gdyby Páná niemożnego widzieli *MycPrz II Cv, I Cv, [C]2, II Bv*.

α. *W funkcji rzeczownika (1)*:

W przeciwstawieniu: »niemożny ... możny« (1): ábowiem [...] vbogi bogátemu nie rowny/ nie możny możnemu słáby mocnemu *GórnRozm E2*.

2. *Niemożliwy; impossibilis Vulg, PolAnt (11)*:

niemożny u kogo (2): *RejPos 272*; Iż nie będzie niemożna v Bogá wízelka rzecz. *BudNT Luc I/33[37]*.

niemożny komu, czemu (3): *KromRozm I D3*; gdzie przygód niebefpiecznych tyle/ Ze fię strzedz ludzkiey/ rzecz nie można/ síle. *GrabowSet X3v, F4*.

N sg f w funkcji orzecznika (2): Gdyż dáć [*dzięki i ofiary*]/ rowne łáłkam twoim/ Nie można krewkościam moim. *GrabowSet F4*; nie możnali áby fię obaczył Pángnacz *CiekPotr 64*.

N sg n w funkcji orzecznika:

W przeciwstawieniu: »możno ... niemożno« (1): Trudno nagle porzucić miłósc zástárzáłá/ Trudno/ lecz fię iuż ná to vday myślá cáłá. [...] Można/ ábo niemożno/ przełórn to ná sóbie. *KochFr 108*.

Wyrażenie: »rzecz niemożna« [*w tym: cum inf (3), ku czemu (1); ze zdaniem podmiotowym (1)*] = *impossibile Vulg, PolAnt [szyk 4:3] (7)*: Nad gniewem panuy, á nie możnych rzeczy nieżáday. *BielŻyw 11*; iż głúpya rzecz/ y przeciwna fłowu Bożemu/ á człowyekowi nyemożna/ czyłtość y pányeńtvo chowác. *KromRozm I D3*; Ktorego [*Chrystusa*] Bog wkrzełił rozwiązáwłfy boleści piekielne ták iáko niemożna rzecz byłá/ áby miał być trzyman od niego. *Leop Act 2/24*; to ieft rzecz ták trudna/ iż ledwe bych nierzekł nie można ku wczynieniu. *GórnDworz Cc5, N8v; BudNT Luc 1/33[37]; GrabowSet X3v*.

Szereg: »niepodobny ani niemożny« (1): nic nigdy niepodobnego áni niemożnego v niego [*Boga*] nie bywa. *RejPos 272*.

3. *Nie mogący (1)*: a oto będziéfz milczáł i niebėdziéfz mógl mowić (*marg*) milczący i niemożny (–) *MurzNT Luc 1/20*.

4. *Nie panujący nad swoim umysłem, nie władający sobą (1)* : Impos – Nie zupełnego rozumu, nie możny. *Calep* 513a.

Synonimy: 1.a. niewładny; 2. niepodobny.

Cf **MOŻNY**

LWil